

Az Alkotmánybíróság részére

Tárgy: alkotmányjogi panasz

Hiv.sz.: 3.P.20.595/2015.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		Hajdúböszörményi Járásbíróság	
Ügyszám: IV/00309-0/2020			
Érkezett: 2020 FEBR 18.		Érkezett: 2020 FEBR 05.	
Példány: 1	Kezelőiroda:	Példány: 3	Mell.: 3 db
Melléklet: 8 db	<i>lu</i>	Az ügyirat száma: P 20595/2015	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[REDACTED] alatti lakos az alábbiak szerint alkotmányjogi panaszt terjeszték elő.

Felperesként vettem részt az Alpha-Vet Kft (székhelye: 8000 Székesfehérvár, Homoksor 7.sz.) és a Bee Vital GmbH (székhelye: 5162 Obertrum, Handelsstraße 6. Ausztria), alperesek ellen kártérítés iránt a Hajdúböszörményi Járásbíróság előtt, fellebbezés folytán a 3.P.20.595/2015. számon, a Debreceni Törvényszék előtt 2.Gf.41.005/2018. számon, és felülvizsgálati kérelem folytán a Kúria előtt Pfv.III.21.047/2018. számon folyamatban volt perben.

Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére való jogosultságom és az Alkotmánybíróságnak a panasz elbírálására való jogosultsága, hatásköre az Alkotmánybíróságról szóló, a 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban Abtv.) 27. §-án alapul.

Álláspontom szerint a fent írott ítéletek az alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogomat sértik, ezért fordulok az alábbi indítvánnyal a T. Alkotmánybírósághoz.

A fent írott perben a Hajdúböszörményi Járásbíróság 3.P.20.595/2015/65. sorszámu, a Debreceni Törvényszék 2.Gf.41.005/2018/6. sorszámu, és a Kúria Pfv.III.21.047/2018.10. sorszámu ítéletei alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését kérem.

Nem kérem az adataimnak a titkosan történő kezelését, hozzájárulok a nevemnek a határozatban történő rögzítéséhez, és hozzájárulok ezen indítványnak a lakcímem kivételével az Alkotmánybíróság honlapján történő nyilvánosságra hozatalához.

Azt, hogy az ítéletek miért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogomat az alábbiak szerint közlöm.

Az alaptörvény-ellenesség vizsgálatához releváns perbeli történések, adatok ismertetésénél figyelemmel voltam az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. I.) számú határozatának az alább idézett részére:

„[33] 3. Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alaptörvény 28. cikk első mondata úgy rendelkezik, hogy „[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.” Az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságokkal

Az írat papír alapú íráról készített elektronikus másolat.	
Hajdúböszörményi Járásbíróság	2020 FEBR 05.
Tisztviselő/írók	

szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítékezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontját vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon. [IV/3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, ABK 2012, 131.; Indokolás (4) bekezdése] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, ABK 2012, 504–505.; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, ABK 2012, 622–624; Indokolás (5)]

[34] Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossggal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.”

1.

Az általam kártérítés iránt indított perben [REDACTED] Igazságügyi szakértő készített egy olyan szakvéleményt, amely nem állapított meg okozati összefüggést a perbeli szer (BeeVital HiveClean) alkalmazása és a méheim pusztulása között. A szakvéleményre az alábbi észrevételt és bizonyítási indítványt terjesztettem elő:

„A szakértő úr nem lát okozati összefüggést a perbeli szer alkalmazása és a méheim pusztulása között. Ez a megállapítás és a szakvéleményben leírt a méhek pusztulását eredményező példaszerű okok alapvetően ellentmondásossá, elfogadhatatlanná teszik a szakvéleményt. A szakértő úr a méhek megnövekedett oxigénszükségletének kiváltó okaként említi a méhek nyugtalanságát, a telető fürt felbomlását. Azt is megállapítja, hogy a perbeli szer egymás tisztogatására, munkavégzésre készítette a méheket, ami megnövelte az oxigénszükségletet. Ezek ellenére az oxigénhiányos állapot létrejöttében nem jelöli meg okként a szer alkalmazását, ezt kizárja az okok közül. Ezt az álláspontját azzal indokolja, hogy az általam használt kaptár egyedi gyártású, amiben a szellőző felület csak kb. 110 négyzetcentiméter a kereskedelmi forgalomban kapható kaptárok 1100-4000 négyzetcentiméter szellőző felületével szemben, az általam használt kaptár nem biztosít megfelelő mennyiségű levegőt a méhek teletésakor. Ez az álláspont alapvetően téves, számtalan méhészt több évtizedes tapasztalata és a

méhek szellőzést szűkítő tevékenysége is cáfolja. A kaptárain ugyan egyedi gyártásúak, de méreteiben megegyeznek a bevált, közismert Dávid-féle kaptár méreteivel. Én és még sokan épületben úgy teletetik a méheket, hogy a méhkijáró nyílást lezárják és felülről, az említett 110 négyzetcentiméter felületű kör alakú nyíláson biztosítják a szellőzést. A szakirodalom is ezt javasolja. Ilyen szellőző felület biztosítása esetén sohasem zúgtak, szellőztettek a méheim, de másoké sem, nyugalomban átteleltek. Egyébként a szakértő úr is említi a szakvélemény 3.8. részében (14. oldal) azt, hogy 3-10 négyzetcentiméter kijárónyílás is elegendő. Ez a megállapítás is ellentétes a minimális 1100 négyzetcentiméter szellőző felület biztosításával. A szakértő úr erre az észrevételre lehet, hogy cáfolatként megjegyzi azt, hogy ő ezt a kinti teletetésre írta. Ezzel szemben viszont én hivatkozom a szakértő úr azon megállapítására, miszerint a 2014. évi teletetésnél kint és bent hasonlóak voltak a hőmérsékleti értékek, a körülmények. Ebből törvényszerűen következik, hogy a kinti és a benti teletetés hasonló körülményei esetén a levegőszükséglet is hasonló, semmi nem indokolja a szakértő úr által állított több mint százszoros levegőszükségletet a benti teletetésnél. A szakértő úr figyelmen kívül hagyta azt is, hogy az 1100 négyzetcentiméter, vagy ettől nagyobb szellőzőfelületű kaptároknál is a szellőző felületre csak kb. 30-40 négyzetcentiméter felületű szellőzőnyíláson megy be a levegő. Az ilyen felületű szellőző nyíláson az én kaptárimba is áramlott a levegő, sőt a méhkijáró lezárójának két gyufaszállal, azaz 3 milliméterrel (a gyufaszál vastagsága nem 2,5 milliméter volt, hanem 3 milliméter) történő megemelésével plusz kb. 6,5 négyzetcentiméter szellőzőnyílást biztosítottam, ami kereszthuzatot eredményezett, így lényegesen nagyobb lett a levegőcsere a normális állapotban lévő teletetésnél alkalmazottól. Az is cáfolja a minimális 1100 négyzetcentiméter nagyságú szellőző felület szükségességét, hogy a méhek a rostaszövet nagyobb részén propolisszal megszüntetik a levegő áramlását, a szellőzést.

A szakértő úr a méheim hasmenéses betegségének (nozema) kiváltó okaként kizárta a perbeli szer alkalmazását, ugyanakkor a hasmenést kiváltó okok között megemlíti a méhek zavarását, nyugtalanságát, és azt is megállapítja, hogy a perbeli szer megzavarta, nyugtalanította, tisztogatásra készítette a méheket, és ilyenkor megnövekszik a tápanyagfelvétel, a méhek vastag belébe a szokásostól nagyobb mennyiségű salakanyag kerül. A szakértő úr nem ad magyarázatot arra, hogy a méhek nyugtalanságát előidéző perbeli szer alkalmazása miért kivétel az okok között.

A szakértő úr nem talált hiányosságot, hibát a szer alkalmazására vonatkozó tájékoztatóban, annak ellenére, hogy megállapította, hogy a perbeli szer alkalmazásakor a méhek dolgoznak, tisztogatnak, és megnövekszik az oxigénszükségletük, és ha nincs plusz levegő biztosítva, akkor fuldokolnak a méhek. Megjegyzem, hogy én biztosítottam több levegőt, mégsem szűnt meg a nyugtalansága a méheknek, ez arra utal, hogy még több levegő kellett volna, vagy elég volt a levegő, de a perbeli szer tette nyugtalanná a méheket és a nyugtalanságban folytatott táplálkozás okozta hasmenéses betegség, az ürülékekből felszabaduló gázhalmazállapotú anyagok, az ürülékükkel való érintkezés. A fent írottakból okszerűen következik, hogy a perbeli szert nem szabad használni, ha a méhek telelő fűrtbe húzódtak, tehát az alacsony hőmérsékleten való alkalmazás ajánlása is hibás. Ha pedig nagyobb szellőzés biztosításával lecsökkenthető a méhek nyugtalansága arra a mértékre, hogy a tápanyagfelvétel ne érje el azt a szintet, amittől már hasmenést kapnak, akkor feltétlenül meg kellett volna írni a tájékoztatóban, hogy a szer alkalmazásakor mennyi mennyiségű levegőt kell biztosítani a telelésben lévő méheknek benti és kinti teletetésnél. Az okozati összefüggéseket figyelembe véve és azt a körülményt, hogy én a nyugalmi állapotban lévő teletetésnél szükséges levegőmennyiségnek a nyugtalanságot észlelve kereszthuzattal a többszörösét biztosítottam és még sem szűnt meg a méhek nyugtalansága, nagy valószínűséggel arra lehet következtetni, hogy nem az oxigénhiány okozta a nyugtalanságot, hanem a perbeli szer hatása. Ha a perbeli szer nyugtalanságot okoz a méheknek, akkor, amíg a szert le nem takarítják a méhek magukról, addig nyugtalanok maradnak bármennyi oxigént

kapnak. Az nem bizonyított, hogy a perbeli körülmények között mennyi idő szükséges a méheknek ahhoz, hogy megszabaduljanak az izgató szertől. A kaptárban látott penészfoltból tévesen következtet a szakértő úr az oxigén hiányos állapotra a következők miatt. A perbeli szer okozta nyugtalanság miatti táplálkozással plusz pára kerül a kaptár légterébe és ez a hideg kaptárdeszkákon lecsapódik, optimális körülményt biztosítva a penészgombáknak. Egészséges áttelelő méheknél is előfordul a fűtőn kívüli penészfolt keletkezése. Megalapozatlan megállapítás az, hogy a lépen történő penészesedés már akkor megkezdődött, amikor a méhek nyugtalanok voltak. Inkább valószínű az, hogy a penész a méhek elpusztulása után keletkezett, a párákat kibocsátó méhhullák, ürülék és a szellőztető kaptár által a penészgombák számára biztosított optimális körülmények között.

A szakértő úrnak az az álláspontja, hogy én nem tettem meg minden elvárhatót a méhek pusztulásának megakadályozása végett. A méhek pusztulásának okaként a szakértő úr az oxigénhiányt, nem megfelelő levegőcserét határozta meg. Az oxigénhiány megszüntetése az épületen belül a kaptárok kihordása nélkül is megoldható volt. A szakértő úr nem tudta meghatározni azt, hogy mennyi levegőt kellett volna biztosítani a méheknek, hogy a nyugtalanság megszűnjön, és ne is legyen túlszellőztetés, ami újabb nyugtalanságot munkára, táplálkozásra készítetést idéz elő a méheknél, mivel nekik biztosítani kell a telelő fűtőben a plusz 25 fokos hőmérsékletet, tehát túlszellőztetésnél levegőérés szükségére, és a plusz meleg előállítás érdekében nagyobb mértékű táplálkozásra vannak kényszerítve a méhek, ami szintén hasmenést idéz elő. A szakértő úr szerint a szabadba ki kellett volna hordani a kaptárokat és plusz 10 fok esetén ki kellett volna engedni a méheket. Azt nem vette figyelembe a szakértő úr, hogy a kaptárok kihordása újabb zavarást jelent a méheknek, az szintén, hogy át kell állni kinti teleltetésre, tehát fóliát kell betenni és a kijárónyílást jobban ki kell nyitni. Továbbá azt sem vette figyelembe, hogy az általa megjelölt optimális hőmérséklet csak kb. 2 óra időtartamig állt fenn és ennyi idő alatt nem lehet nyolcvan kaptárt kihordani és a méhek tisztuló repülését biztosítani úgy, hogy ne dermedjenek meg, ne pusztuljanak el. Ha a tisztító repülés előkészítése érdekében - hogy kint várhassanak a méhek az optimális hőmérsékletben történő kirepülésre - kihordtuk volna a kaptárokat mi lett volna a garancia arra, hogy lesz megfelelő hőmérséklet? Hány napig kellett volna várakozni a méheknek és milyen állapotban, úgy ahogy kihoztuk, vagy átállítva kinti teleltetésre? Ha a kaptárok kihordása után ki kellett volna nyitni a kijárónyílást, akkor mi történt volna, a méhek bent maradtak volna érezve a repülésre alkalmatlan időt, vagy zaklatott állapotuk miatt ezzel nem törődve kitódultak volna és a hideg miatt elpusztultak volna? A szakértő úrnak speciálisan ilyen esetre van-e tapasztalata, vagy csak próbálja kitalálni, hogy mi lett volna? Megjegyzem, hogy kinti teleltetésre történő átállásnál a szakértő úr által írott 3-10 négyzetcentiméter nagyságú szellőzőnyílást kellett volna biztosítani a kijárónyílásnál, és ez kevesebb a benti teleltetésnél általam alkalmazottól, még kevesebb levegőt kaptak volna, mint bent. Még azt is meg kell jegyezni, hogy a méheknek be kell tájolni magukat ahhoz, hogy visszatérjenek a kaptárba, és az a napi 2 óra repülésre alkalmas idő nem elég a tájolásra és a tisztító repülésre.

Ezeket a körülményeket mérlegelve döntöttem úgy, hogy nem hordjuk ki a kaptárokat, mivel több az esély a biztos pusztulásra. Ha a perbeli szer okozta nyugtalanságban oxigénhiányos állapot állhat elő, akkor szerintem inkább elvárható az alperesektől, hogy a szer használatáról szóló tájékoztatóba beleírják azt, hogy hogyan kell a szer használata esetén a megfelelő mennyiségű plusz oxigént biztosítani a méheknek, mint hogy a méhészt találgassa, kísérletezzon, hogy hogyan mentheti meg a méheit. Amikor rájön, már késő, mivel a nagyobb mértékű táplálkozás miatt a méhei halálos betegséget kapnak.

A szakértő úr kitért a méhészfórumon a [REDACTED] által közzétettekre, viszont nem ismertette a válaszokat. Néhány választ a csatolt mellékletben ismertetek.

A szakértő úr egy fénykép alapján azt állítja, hogy én valótlanul állítok arra vonatkozóan, hogy a méheket két fiókos kaptárban teleltettem. Ha egy fiókos kaptárokat lát valaki egy fotón, abból hogy következtethet arra, hogy a tél végéig abban lettek teleltetve a méhek? Nem látta a szakértő úr, hogy a károm enyhítése érdekében mit csináltam a kaptáraimmal, mégis egy pillanatot rögzítő fotó alapján kizárva minden más, számomra nem hátrányos következtetést, szinte keresve a hátrányos megállapításra a lehetőséget megállapította, hogy nem lehet, hogy minden család két fiókon lett beteleltetve. A szakértői szemlén jelenlévő tanúk egyetértésével lett összeállítva egy kaptár két fiókosra, mert a tanúk is tudták, hogy két fiókon voltak egy családban a méhek a teleltetés kezdetekor. Azért láthatók a fotón egy fiókos kaptárok, mivel március elején, amikor már erre alkalmas idő volt megnéztem a családokat, és a nagy pusztulást látva, ahol még maradt egy kevés méh, azokat az alsó fiókot kivéve, és a maradó fiókban lévő keretekre egy rést kihagyva fóliát téve tovább teleltettem a megmaradt méheket. A fóliát azért tettem be, mivel nagyon kevés méh maradt, és ezeknek nagy lehűlést okozott volna a nagy szellőző nyílás. A kivett alsó fiókokból pedig megkezdtem a lépek beolvasztását.

Az egy fiókon történő teleltetés téves megállapításából eredően tévesen állapította meg a szakértő úr a károm összegét szinte minden tételnél. Továbbá téves kárszámítást eredményezett az, hogy a szakértő úr tévesen állapította meg a szaporítási százalékot, mivel nem vette figyelembe azt, hogy fertőzöttség miatt 2011-től 2013-ig 40 méhcsaládot kellett elégetni, valamint méhcsaládokat adtam a méhésztársamnak.

Álláspontom szerint az elmaradt haszon számításánál nem költség a méhész munkája, ezért nem kell fizetni. Ha a munka elvégzésének lehetősége a károkozás miatt elmarad, akkor ez jövedelem elmaradással jár, és ez is kár.

A szakértő úr nem adott választ a 34. sorszámú beadványomban írott 1/a. és 1/c. számú kérdéseimre, az általa hivatkozott 48. számú iratot nem kaptam meg.

A szakvéleményben tett téves megállapításokkal szemben általam tett állítások igazságának igazolására indítványozom, hogy a T. Bíróság tanúként hallgassa meg az alábbi nagy gyakorlattal és tapasztalattal rendelkező méhészeket:

Álláspontom szerint a szakvélemény annyira ellentmondásos és megalapozatlan, a tapasztalt méhészek több évtizedes tapasztalataival ellentétes, hogy indokolt másik szakértő kirendelése, hiszen a szakértő úr biztos, hogy minden ellentmondásra ad logikusnak látszó magyarázatot, de ennek valóságtartalmáról a T. Bíróság tapasztalat hiányában nem tud állást foglalni. Tehát indítványozom másik szakértő, vagy szakértői testület kirendelését."

Majd miután a szakértő úr néhány megállapításomra válaszolt, én az alábbiakat válaszoltam: „A szakértő úr nem válaszolt a szakvéleményére tett észrevételemben rögzített alapvető ellentmondásokra, téves következtetésekre. Tetszőlegesen kiválasztott néhány részt az észrevételemből és ezeket próbálta cáfolni, de csak újabb ellentmondásokba keverte magát.

Idézet a szakértő úrtól: „A rendelkezésre álló adatok alapján nem igazolt a kaptárakba bejuttatott levegő mennyisége, a szellőzés megfelelősége.”

Erre az észrevételem: A perbeli méhcsaládok levegőellátottsága megállapítható, ezt a szakértő úr rögzítette is a szakvéleményében. A szellőző nyílások méretét megállapította a szakértő úr, (menekülő

térnél 110 négyzetcentiméter: a szakvélemény 14. oldal 2.-3. sora. Az alsó kijárónál gyufaszál vastagság = 3mm x 22,5 cm = 6,7 négyzet-centiméter: a szakvélemény 11. oldal („Méhkaptár levegőellátásának vizsgálata” című rész) így igazolt a levegőellátás mértéke. A szakértő úr által megállapított összesen kb. 116 négyzet-centiméter lényegesen nagyobb a szakértő úr által megfelelőnek tartott 3-10 négyzet-centiméter szellőzőnyílástól. (A szakvélemény 14. oldalának 4.-5. sora.)

Idézet a szakértő úrtól: „A szakértő úr egy fénykép alapján állítja, hogy én valótlan állítok, írja Boros Imre. Még csak megközelítően sem állítottam ilyet.”

Erre az észrevételem: A szakértő úr a szakvélemény 18. oldal 7. pontjában a következőket írja: „Az, hogy minden méhcsalád kétfiókos, termelő család lett volna, bizonyosan nem igaz, hiszen az egyik fényképfelvételen 25 db, láthatóan még bontatlan, egy fiókos méhcsalád látható.” A „bizonyosan nem igaz” szavak jelentése álláspontom szerint azonos a valótlan szó jelentésével.

Ha a szakértő úrnak az a feladata, hogy a valós tények alapján készítsen szakvéleményt, akkor, ha nem állítja azt, hogy én a két fiókon történő teletetésre vonatkozóan valótlan nyilatkozatot tettem, miért nem vette figyelembe a számításainál minden családnál a két fiókon való telettetést?

Idézet a szakértő úrtól: „Nem mellékes, hogy a helyszíni szemle idején véletlenszerűen megbontott szabadban elhelyezett felperesi méhcsaládokon mindkét fiókon nagy felületen hasmenésnyomok voltak láthatók.”

Erre az észrevételem: Mi a célja a szakértő úrnak a 2017. évi tavaszi méhállományomra vonatkozó sejtelmes, az okozati összefüggések láncolatában el nem helyezett megjegyzéssel. Talán az ellenem való hangulatkeltés?

Idézet a szakértő úrtól: „A szakértői szemlén jelenlévő tanúk egyetértése vonatkozásában, elsősorban [redacted] tanukat, akik [redacted] ttnak majd részegnek minősítette [redacted] kérésemre távoztak a helyszínről.”

Erre az észrevételem: Mi az okozati összefüggés a méheim pusztulása és a tanúk nyilatkozatainak egységessége és alkoholfogyasztása között. Ha a szakértő úr kitért a feladata elől és személyek közötti konfliktusokkal foglalkozik, akkor védekezéséért kénytelen vagyok közölni a következőket. Már észleltem az alapszakvéleményben azt, hogy a szakértő úr tévesen rögzítette az én nyilatkozatomat [redacted] kapcsolatban. A valóság az, hogy én nem [redacted] vott, ittas, sem azt, hogy részeg. A valóság az, hogy a szakértő úr [redacted] másik perben való részvétel kapcsán ismerték egymást és a szakértő úr nem tűrt [redacted] belüli feladatával kapcsolatban kérdést tesz fel, és ezért elküldte. Megjegyzem, hogy [redacted] volt ittas, gépkocsival érkezett a szakértői szemlére, és nem szokott alkoholt fogyasztani [redacted].

Ha a szakértő úr kitért a szakértői feladatával nem kifejezetten összefüggő körülményekre, akkor mint jobban elgondolkodtató tényként közlöm, hogy a szakértői szemle be [redacted] köszönések folyamatában történt [redacted] log, mégpedig [redacted] zet nyújtva elkészönt tőlem [redacted] akkor a szakértő [redacted] zönt el tőle mondván, mi mé [redacted] k az autópályán [redacted] szakértő úrra vonatkozó megjegyzését megismételte az útnan, a [redacted] or.

Idézet a szakértő úrtól: „Az erős zúgás, mint tünet már aznap jelentkezett, s az ilyen helyzetekre előírt szakmai javaslat, sem aznap, sem semmikor nem lett végrehajtva, azaz a kaptárok nem lettek kitelepítve a szabadba, [redacted] méhegészségügyi felelős javaslata ellenére. Téves az a felvetés,

hogy a méhek megfelelő körütekintéssel történő aznapi, vagy másnapi szabadba történő visszatelepítése bármiféle zavarást eredményezett volna a méhek életében.”

Erre az észrevételem: A szakmai gyakorlat, elvárás az, hogy ha a teletető épületben zavaró körülmény lép fel, vagy a jövőben nem lehet a méhek teleléséhez szükséges nyugalmat biztosítani, akkor ki kell telepíteni őket a szabadba.

Éveken át tudtam biztosítani a teletető épületben a nyugalomhoz szükséges körülményeket, bizonyíték, hogy a méheim átteleltek, nem pusztultak el. A perbeli teletetési időszakban sem volt a korábbi évektől eltérő, az épülettel összefüggő zavaró körülmény, tényező, viszont eltérő körülmény, tényező volt a perbeli szer alkalmazása, aminek a hatására a méhek zúgni kezdtek, és a zúgást nem hagyták abba. A méheimnek a perbeli szerrel történő belocsolása egyértelműen megzavarta a nyugalmi állapotukat, mivel a szer egymás tisztogatására kényszerítette őket, hiszen a savak életüket veszélyeztető hatását meg akarták szüntetni. Határozza meg a szakértő úr azt az épülettel összefüggő zavaró tényezőt, amelynek a méhekre tett hatása megszűnt volna a méheknek a szabadba történő kihordásával!

Idézet a szakértő úrtól: „A méhek pusztulását valószínűleg oxigén-ellátási zavar okozta. Az oxigén-ellátási zavar oka nem állapítható meg. A rendelkezésre álló adatok alapján az oxigén-hiányos állapotot, levegőellátási zavart felperes nem ismerte fel.”

Erre az észrevételem: Ha az oxigén-ellátási zavar oka nem állapítható meg, akkor az ok hiányában nem állapítható meg okozati összefüggés vagy annak a hiánya. A szakértő úr mégis az ellenkezőjét tette. A szakértő úr a szakvéleménye 11. oldalának utolsó előtti bekezdésében írta: „A teletetőbe pakolással kb. 18 órára végeztek. Másnapra a méhek nyugtalanok lettek, zúgtak, felperes és [REDACTED] értékelték a jelenséget, és felmerült, hogy lehet, hogy a levegőhiány a baj oka. Ennek orvoslására az alsó kijárózáró lemezek alá behelyeztek egy-egy gyufaszálat, egy gyufaszálnyi magasságra megemelték a kijárózáró lemezeket, melynek következtében 22,5 cm széles és egy gyufaszálnyi magas rés keletkezett a kijárónál.” Én is levegő-ellátottsági zavart valószínűsítettem, mint ahogy a szakértő úr is a fent idézett oxigén ellátási zavart valószínűsítette. A szer káros hatásainak megismerése után, és azt figyelembe véve, hogy a nagyobb mennyiségű levegő beáramlásának biztosítása után sem csökkent, nem szűnt meg a zúgás, rájöttem, hogy téves volt a zúgás okaként a levegő-ellátási zavarra gyanakodni.

Teljesen téves a szakértő úrnak a levegőellátottság hiányára való hivatkozása, ezért nem tudja cáfolni a korábbi észrevételemben tett ellentmondásokkal kapcsolatos megállapításaimat, a tudományos kutatási eredményeket az oxálsav és a hangyasav méhekre tett hatásait.

A szakértő úr írta a szakvéleménye 26. oldalán: „**Hangyasav hatása:** A hangyasav atkaölő hatása a fedett fiasításban is érvényesül. Káros szermaradványt a mézben nem képez, a viaszban nem halmozódik fel. A hangyasavra a méhek zúgó mozgással reagálnak, megélnkülnek. Az anyagszere utvonatra hat, szövetelhalást vagy légzésgátlást okoz. A hangyasav széteszik a kaptárban és megöli a méh testén lévő varroa atkákat, de kevés atkát pusztít el a lefedett sejtekben. A hangyasav túlادagolása a fiasítás vagy a család pusztulását, kirepülését eredményezi.” Tehát a méhek zúgását (szárnyrezegetés, ventilálás) a légzésgátlást a perbeli szer okozta és nem a levegőellátottság hiánya. A méhek zavart állapotban voltak, tehát zúgtak. A méheknek a teletető épületből a szabadba történő kihordása a perbeli szer kifejtett és folyamatában zajló káros hatását nem szüntette volna meg. Bizonyítékokkal tudja-e igazolni a szakértő úr azt, hogy a beindult kémiai és biológiai folyamatot a méhek kihordásával meg lehetett volna állítani és az addig bekövetkezett káros hatást közömbösíteni lehetett volna?

Azzal, hogy a szakértő úr nem adott választ a szakvéleményében megállapított téves okozati összefüggésekre, figyelembe nem vett valós okozati összefüggésekre tett észrevételeimre, nem cáfolta meg azokat, csak fenntartotta a szakvéleményét, a szakvéleménye elfogadhatatlanságát bizonyító tényeket szaporította. Én úgy tudom, hogy a szakértő úr véleménye nem szent és sérthetetlen és nem is képzelheti a véleményét annak, ezért nem juthat arra az álláspontra, hogy a szakvéleményét alapos indokolás nélkül a Bíróság elfogadja.”

A szakértő Úr válaszából megállapítható, hogy a lényeges megállapításaim közül többre nem válaszolt, amire válaszolt, azok az állításai pedig valótlanok, újabb ellentmondásokat tartalmaznak. A szakértő Úr nem indokolta a leglényegesebb, az ítéletek tartalmára kiható megállapítását, nevezetesen, hogy „A perbeli szer felhasználása és a méhek pusztulása között okozati összefüggés nem állapítható meg.” Megállapítható, hogy a szakvélemény homályos, hiányos, önmagában és a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, és ennek ellenére egyik bíróság sem hívta fel a szakértő Urat a szükséges felvilágosítás megadására, és az indítványomat elutasítva nem hallgatta meg a tanúkat és nem rendelt ki másik szakértőt, pedig a másik szakértő kirendelése a szakértő Úrnak a perbeli szer méhekre gyakorolt élettani hatására vonatkozó szakértelmének szakképesítésének hiánya miatt is szükséges lett volna. A perben eljáró bíróságok vagy nem észlelték a szakvéleményben lévő ellentmondásokat, a valós tényekkel való ellentétes voltát vagy észlelték, de szakértelem, kellő tapasztalat hiányában a vitában nem tudtak állást foglalni, mivel a szakvéleményre tett észrevételeimre, nyilatkozataimra nem reagáltak, így az ítéletek indoklása e vonatkozásban hiányos. az ítéletek csak a sablonos megállapításokat tartalmazzák a szakvéleményre vonatkozóan, ezek nem tekinthetők az észrevételeimre adott válasznak.

A fent írottak vonatkozásában a Bíróságok megsértették az 1952. évi III. törvény, (a továbbiakban Pp.) 163.§-ának (1) és (3) bekezdését, a 177.§-ának (1), (6) bekezdését és a 182.§-ának (3) bekezdését.

Az elsőfokú Bíróságnak a bizonyítási indítványom elutasításának indokolása vonatkozásában a téves álláspontja, nevezetesen: „A bíróság a felperes által a számára előírt határidőn túl benyújtott iratban indítványozott további tanúk kihallgatását sürgősségként tartotta, figyelemmel arra is, hogy a tanúkat a felperes a szakértői vélemény ellentmondásossága feloldására vonatkozóan jelentette be, amely tanúvallomások a szakértői vélemény megcáfolására nem lehetnek alkalmasak.” sérti a Pp. 3.§ (5) bekezdését is, mivel nem lehet előzetesen alkalmatlannak minősíteni semmilyen bizonyítási eszközt. A bíróságnak a bizonyítási indítvány elkészítésére vonatkozó álláspontja is téves, valamint az indítványom okát is tévesen jelölte meg, hiszen én nem a szakvélemény ellentmondásainak feloldására vonatkozóan indítványoztam a tanúk kihallgatását, hanem a szakértői véleményre tett észrevételemben közölt állításaim bizonyítására.

Az elsőfokú Bíróságnak az a megállapítása, hogy az oxigénhiányos állapotot, levegőellátási zavart én nem ismertem fel, hasonlóan a szakértő Úr megállapításához iratellenes, a bizonyítékokkal ellentétben álló, mivel a szakvélemény is rögzíti a levegőhiányra vonatkozó feltételezésemet és a nagyobb mértékű levegő beáramlás biztosítását, és [REDACTED] tanú nyilatkozata is igazolja ezeket a tényeket. A másodfokú Bíróságnak a következő indokolása: „A perben rendelkezésre álló szakvélemény egyértelműen állást foglalt abban a kérdésben, hogy a felperes által használt termék nem volt hibás, a termék használata és a méhek elpusztulása között okozati összefüggés nem állapítható meg. A perben jelentőséggel bíró fenti kérdés megválaszolása mellett a szakértő próbált választ találni a méhek elpusztulásának okára, és ennek során valószínűségi alapon a kaptárok nem megfelelő levegőellátottságát jelölte meg. A felperes az erre vonatkozó szakértői megállapításokat vitatta, azonban figyelembe kell venni azt, hogy ha a szakértő ezen megállapításai nem is bizonyulnának helyesnek, a jogvita elbírálása szempontjából ennek nincsen jelentősége, mivel a per

eldöntése szempontjából az alapvető fontosságú kérdés az volt, hogy a BeeVital HiveClean elnevezésű szer okozta-e a méhek pusztulását vagy sem. Ebben a kérdésben a szakvélemény állásfoglalása egyértelmű, a szakértő a szakvéleményben megfogalmazottaknak kellő indokát adta.” iratellenes is, mivel a szakvéleménynek az ide vonatkozó része (15. oldal első bekezdése) a következő: „A perbeli szer felhasználása és a méhek pusztulása között okozati összefüggés nem állapítható meg. Okozati összefüggés állapítható meg a kaptárok levegőellátási zavara miatti szellőztető tevékenység, és a bekövetkezett pusztulás között.” Az idézett részből megállapítható, hogy a szakértő úr nem valószínűségi alapon tesz okozati megállapítást a méhek levegő ellátottsági zavara és a méhek pusztulása között, hanem a szakvéleményben ez az egyetlen magyarázat, vagy ok a perbeli szer felhasználása és a méhek pusztulása közötti okozati összefüggés hiányának megállapítására. Így ebből következik, hogy iratellenes a Törvényszéknek az a megállapítása is, hogy „Ebben a kérdésben a szakvélemény állásfoglalása egyértelmű, a szakértő a szakvéleményben megfogalmazottaknak kellő indokát adta”. Ha a levegő ellátottsági zavar az egyetlen indokolás a szakvélemény leglényegesebb megállapítására, ami a kereset elutasításának alapja, akkor nyilvánvaló, hogy téves a Törvényszéknek az a következtetése, hogy ha a szakértő úrnak a levegő ellátottsági zavarral kapcsolatos megállapításai nem bizonyulnának helyesnek, a jogvita elbírálása szempontjából ennek nincsen jelentősége. Ha az az egyetlen érv, indokolás, amely a perdöntő szakértői megállapítás alapját képezi valótlan, akkor nem lehet a szakvélemény megalapozott. Ilyen körülmények mellett a szakvéleményről alapos okkal feltételezhetően az tehet olyan megállapítást, hogy a szakértő a szakvéleményben a megállapításainak kellő indokát adta, aki szakértelme hiányában nem tudta megérteni okozati összefüggései vonatkozásában a szakvéleményt.

A Kúria az ítéletének indokolásában írta a következőt: „A Kúria a tájékoztató megfelelőségével kapcsolatban kiemeli, hogy az tartalmazta az alkalmazásra optimális hőmérsékleten túl annak helyes időpontját, vagyis azt, hogy célszerű először év elején, az első pollenhordás utáni meleg időben használni a szert, majd júliusban vagy augusztusban megismételni, illetve novemberben, decemberben szükség szerint újra használni a szert. A tájékoztató szerint így lesznek életerősek a méhek a nyár végére, az átteleltetéshez.”

Az ítélet nem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy az idézett felhasználási javaslat miért bizonyíték arra, hogy a használati útmutató nem hibás az alacsony hőmérsékleten történő használati javaslat vonatkozásában. Összefüggés nem állapítható meg szakmai szempontból az általam hibásnak tartott rész és az idézett rész között. Azt lehet feltételezni, hogy az idézett résszel a Kúria azt kívánta bizonyítani, hogy ha a perbeli szernek az idézett időszakokban történő alkalmazása megelőzi a teleltetés előtti alkalmazást, akkor nincs káros hatása a szernek a méhekre. A perbeli szernek az említett időszakokban történő alkalmazása nincs olyan hatással a telelőfűrtbe húzódott méhekre, amely védetté teszi a méheket a szer káros hatásaival szemben, megakadályozza a méhek pusztulását okozó természeti törvények által meghatározott folyamatokat. Az természetes, hogy az atkaírtást szükség szerint egy évben többször el kell végezni a méhcsaládoknál. Ezt én el is végeztem a perbeli szer használatára előtt, de nem a perbeli szerrel, tehát a méhcsaládjaim kellően erős állapotban voltak a telelés előtt. Atkaírtásra pedig nem csak a perbeli szert lehet hatékonyan alkalmazni. Természetes, hogy a perbeli szer gyártója és forgalmazója a nagyobb mennyiségben történő eladás érdekében csak a saját termékét ajánlja, és nem másét. Az atkaírtó szereknek az említett időszakokban történő alkalmazása azért sincs hatással a perbeli szernek a telelő fűrtben lévő méhekre, mivel a dolgozó méh kb. 40-60 napig él, a telelő méhek augusztus és szeptember hónapban kelnek ki, és az atkák a méhek kirepülésének időszakában a családban lévő méheken kívüli méhektől is fertőződhetnek, bekerülhet a családba az atka. A Kúriának a használati útmutató megfelelőségére vonatkozóan tett megállapítása,

hivatkozása álláspontom szerint nem került volna rögzítésre az ítéletben, ha a méhgondozásra vonatkozó, megfelelő ismeretekkel, tudással rendelkezik.

Iratellenes a kúriai ítéletnek a következő része: „Rámutat a Kúria, hogy a felperes maga is tapasztalta a szer használatát követően a méhek fokozott takarítási tevékenységét, zúgását, azt a méhegészségügyi felelősnek is jelezte, de az ő tanácsára sem gondoskodott az esetleg szükséges többlet-levegőztetésről.”

Én a méhek zúgása miatt [REDACTED] [REDACTED] együtt döntöttem arról, hogy a nagyobb levegőellátás, levegőcsere érdekében a kijáró nyílás elzáró lemezét egy gyufaszállal minden kaptárnál megemeljük, ezt végre is hajtottuk. Ez szerepel a peres iratokban, fent is kitértem erre.

Fent már kitértem arra, hogy milyen tények bizonyítására vonatkozóan indítványoztam a tanúk meghallgatását, ez nem egyezik azzal, amit a Kúria állít. A Kúria állítása és az indítványom tartalma az iratokból megállapítható. A tanúk természetesen tényekre vonatkozóan nyilatkoztak volna, mint ahogy a szakértő is tényekre vonatkozóan is nyilatkozott. A tények, történések észlelése vonatkozásában a szakértő is csak egy olyan ember, mint egy tanú, így nem lehet a szakértő által a szakvéleményében rögzített tények vonatkozásában teendő tanúvallomásokat olyan szakkérdésnek minősíteni, amikről csak szakértő nyilatkozhat. Az ilyen jogszabályértelmezés következménye lehet az indítványok elutasítása, hibás, hamis szakvélemény alapján való ítélezés.

A bíróságok az eljárásaik során megsértették a régi Pp. 3. §-ának (5) bekezdését, a 163. §-ának (1), (3) bekezdéseit, a 177. §-ának (1), (6) bekezdéseit, a 182. §-ának (3) bekezdését, a 206. §-ának (1) bekezdését, a 221. §-ának (1) bekezdését.

A fent írottak lényegét életszerűbben az alábbiak szerint foglalom össze.

Megdöbbenő ebben a perben, hogy a valós tényeknek semmilyen szerepe nincs egy valótlan állításokon alapuló, a valós tényeket figyelembe nem vevő, megtévesztő szakvéleménnyel szemben. Egyik bíróság sem vette a fáradságot, hogy legalább a méhtartás alapvető ismereteit megtanulva alapos részletességgel áttanulmányozza a perbeli anyagot, állításokat, és saját álláspontot alakítson ki arról, hogy a perbeli szakértő a tényeket helyesen értékeli-e, indokolja-e az okozati összefüggés hiányát megállapító véleményét. Egyik ítélet indokolásában sem szerepel a bíróság saját érvein alapuló az ellentétes állításokról alkotott álláspontja. Ebből lehet következtetni arra, hogy a bíróságok vitathatatlanul fogadták el a szakvéleményt, és megértés nélkül hivatkoznak az ítélet alapjaként a szakvéleményre. Ilyen körülmények között a jogérvényesítést kérő peres fél ki van szolgáltatva a szakértőnek, a szakvéleménnyel szemben még csak bizonyítás felvételét sem tette lehetővé egyik bíróság sem. A Debreceni Törvényszék a bizonyítás szükségtelenségét az ítéletének már fent idézett részében kifejtettekkel indokolta.

Ha a Törvényszék kellő figyelemmel áttanulmányozta volna a szakvéleményt, akkor nem tehetné volna meg ezt a téves következtetést, ugyanis a szakvélemény a nem megfelelő levegőcserén kívül semmilyen más indokolást nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy miért nincs okozati összefüggés a perbeli szer alkalmazása és a méhek pusztulása között. A szakvélemény alapvető indokolásával szembeni bizonyításra nem lehet azt mondani, hogy nem releváns.

Egy hasonlattal élve, ez olyan, mint ha egy embernek beadnak egy mérgező anyagot, meghal, és a szakértő megállapítja, hogy a szer beadása és a halál között nincs okozati összefüggés, mert a halált fulladás okozta, de a fulladás valótlanságát tilos bizonyítani. A mérgező anyag kifejezés nem hatásvadász kijelentés, hanem ez a valóság. Megállapítható a szakvéleményből, hogy a BeeVital

HiveClean nevű szer a méhekre is mérgező anyagokat, oxálsavat és ecetsavat tartalmaz. A szer termékismertetője a szer hatásmechanizmusát a következőképpen írja le: „A készítmény serkenti és javítja a méhek természetes tisztogató ösztönét, ezáltal az atkákat is eltávolítják a kaptárból, léputcákból, a fedett és fedetlen fiasításokból. Mivel ezek az atkák csak méhek kolóniáiban élőködve képesek szaporodni, eltávolításuk a kaptárból a pusztulásukat okozza.”

Ebből nem lehet arra következtetni, hogy egy méhekre is veszélyes, ártalmas szerről van szó, hanem arra, hogy valamilyen rejtélyes úton a méhek a szertől késztetést kapnak az atkáknak a kaptárból való eltávolítására azért, hogy így a kaptáron kívül az atkák elpusztuljanak. A valóság az, hogy az atkától csak úgy lehet megszabadítani a méheket, ha még a kaptárban megölik őket. A méhek nem az élő atkát viszik ki a kaptárból, de még a döglött atkát sem tudják kivinni plusz 12 Celsius fok alatti külső hőmérséklet esetén. Az atkák a kaptárban történő elpusztítására való a perbeli szer. Az atka és a méh is rovar, mindkettőre mérgező a szer, csak az atka kicsi a méh pedig nagyobb, így az atka pár napon belül elpusztul, a méhek pedig, ha le tudják takarítani magukról a szert akkor megmaradnak, de a szer mindenképpen ront az egészségi állapotukon. Nincs különösebb probléma, ha a szert olyan időben alkalmazzák, amikor a méhek kijárnak a kaptárból, mivel ilyen körülmények között könnyebb a mérgező szer letisztítása, az ilyen helyzetben való plusz tápanyagbevitel miatti ürítés is a kaptáron kívül lehetséges. A méhek amikor telelő fűrtbe húzódnak, egy nagyon érzékeny egyensúlyi állapotba kerülnek, értve ez alatt, hogy minden pontosan meg van határozva, hogy mi szükséges az átteleléshez. Ha az optimális körülményekben negatív irányban jelentős változás lép fel, biztos a méhcsalád pusztulása. Negatív változás a méhek megzavarása, méhriasztó szer alkalmazása, a méhek nem szokásos mozgásra kényszerítése, a táplálkozásuk nagyobb mértékre növelése, mert ezek a kimerülésük, legyengülésük irányába hatnak, a nagyobb mértékű táplálkozás miatt idő előtt megtelik a vastagbelük, ennek következtében hasmenéses, nozémás betegség lép fel, a méhek kénytelenek a kaptárba üríteni, ezek következtében legyengülnek, elpusztulnak. A szakvélemény szerint a perbeli szer munkára, tisztogatásra, a telelő fűrt felbontására készíti a méheket. A plusz mozgás miatt megnövekszik a méhek oxigén szükséglete, tápanyag szükséglete, többet táplálkoznak.

A szakvélemény szerint a plusz táplálékbevitel miatt a méhek vastagbele idő előtt megtelik, fellép a hasmenés, legyengülés, pusztulás. A szakértő Úr olyan módon írta le a méhek zúgását, ventilálását, szárnyrezegtetését, mint ha ezt a méhek csak levegő-ellátottsági hiány esetén csinálnák. A méhek minden zavaró körülményre így reagálnak.

Ha a perbeli szer megriasztja, munkára, táplálkozásra kényszeríti a méheket, akkor, hogy lehet azt állítani, hogy a perbeli szernek semmilyen hatása nincs a méhek pusztulására?

A tudományos kutatások alapján közölt cikkek tanulmányozása és a saját tapasztalataimból már rájöttem arra, hogy valótlan következtetéseken alapul a szakvélemény, és az a megállapítása is valótlan, hogy a perbeli szer alkalmazása nincs okozati összefüggésben a méheim pusztulásával. A NÉBIH-nél a bejelentésem kivizsgálása után megfelelő szakértelemmel és szakképzettséggel rendelkező személyek foglalták meg álláspontjukat a 2015. június 2. napján kelt válaszlevélben. (A levél másolatát mellékelem.) Az álláspontjuk lényegén nem változtat az, hogy a perbeli szer termékismertetője nem került megváltoztatásra. A perben általam hivatkozott jogszabályi rendelkezések szerint a perbeli szer nyilvántartásba vétele nem mentesíti a forgalmazót és a gyártót a szer okozta káros hatások következményei alóli felelősségtől. Így a használati útmutató, vagy a termékleírás hibás volta vagy a megváltoztatásának hiánya sem alapozza meg a szert nyilvántartó hatóság felelősségét.

2.

A) A perben történtek és a véleményem szerinti eljárásjogi jogsértések ismertetése után az ítéletek alaptörvény-ellenességét indokolom az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadóan alkotmányos követelmények alapján.

Előzetesen idézek néhány alkotmánybíróági határozatból olyan részeket, amik álláspontom szerint meghatározóak ezen alkotmányjogi panasz elbírálásakor.

19/2015 (VI. 15.) AB határozat: „[35] ... A kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthesse. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem pedig attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül.”

19/2015 (VI. 15.) AB határozat:

„[37] Az Alkotmánybíróság a számára rendelkezésre álló iratokból arra a következtetésre jutott, hogy az alapügyben a peres felek egyike (vagyis a panaszos) eszköztelenné vált a bizonyítási eljárás során. Perbeli jogosítványai olyan mértékben csorbultak, ami felveti az alkotmányos alapjogvédelem indokoltságát. Ebből következően a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélése tartalmi vizsgálatot igényel, amelynek során választ lehet adni arra, hogy a panaszosnak volt-e lehetősége jogi álláspontja és az azokat alátámasztó bizonyítékok előadására, és érvényesítésére vagy ellenkezőleg: el volt zárva a hatékony bizonyítási eszközök igénybevételének lehetőségétől.”

20/2017. (VII. 18.) AB számú határozat:

„[23] A bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.”

A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból levezethető három követelmény, a bíróság indokolási kötelezettsége, a jogszabályoknak való alárendeltségből eredő kötelezettsége és hatékony bírói jogvédelem, érdemi döntéshozatali kötelezettsége vonatkozásában vizsgálom az ítéletek alaptörvény-ellenességét.

A fent írottakat nem ismételtem az érvelésnél, csak röviden hivatkozom a perben történtekekre vagy kiemelve, összegezve a lényegét utalok a történtekekre.

A perben készült egy szakvélemény, ami olyan okozati összefüggés hiányát állapította meg, amely alapul szolgált a kereseti kérelmem elutasítására. Két lényeges vonatkozásban állítottam a szakvélemény megalapozatlanságát, nevezetesen a méhek oxigénellátottsági hiányára vonatkozóan tett valótlan állítás, és a szer méhekre gyakorolt káros hatásainak figyelmen kívül hagyása vonatkozásában. A szakértő tényekkel nem cáfolta meg az általam előadottakat, a válaszok nagy része elől kitért, a válaszaival pedig újabb ellentmondásokba keverte magát. Ezek ellenére fenntartotta a szakvéleményét. A perben eljáró egyik bíróság sem foglalt állást az eljárási törvénynek megfelelő indokolással a közöttem és a szakértő közötti vitában, egyáltalán nem reagáltak a szakvéleményre tett észrevételeimre, csupán a formai, sablonos kifejezéseket alkalmazták a szakvélemény megalapozottságára vonatkozóan. Azt lehet mondani, hogy a bíróságok mérlegelés nélkül fogadták el a szakvéleményt megalapozottnak. Az említettek alapján az indokolási kötelezettség megsértése vonatkozásában megállapíthatónak tartom a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogom sérelmét.

B) Az indokolási kötelezettség megsértése is jogszabályellenességből, a Pp. 221. §-ának (1) bekezdése alkalmazásának elmulasztásából állapítható meg, mint ahogy a bírói függetlenség, a pártatlanság megsértése is az alapján állapítható meg, hogy a bíróságok kivonták magukat a Pp. 3. §-ának (5) bekezdésének, 163. §-ának (1), (3) bekezdéseinek, 177. §-ának (1), (6) bekezdéseinek, 182. §-ának (3) bekezdésének, 206. §-ának (1) bekezdésének alkalmazási kötelezettsége alól. Az, hogy a bíróságok nem alkalmazták a fent írott, bizonyításra vonatkozó törvényi rendelkezéseket megfosztottak attól, hogy a megalapozatlan szakvéleménnyel szemben a kereseti kérelmem alátámasztására bizonyítékot szolgáltatassak, azaz ezköztelenné tettek a bizonyításban és ezt a terhemre értékelték. A bizonyítás körében kiemelem, hogy a perben eljáró szakértőnek nincs megfelelő szakképzettsége, egyetemi végzettsége ahhoz, hogy a perbeli szer összetevőinek a méhekre vonatkozóan kifejtett hatásairól tudományos megállapításokat tegyen, pedig a szer hatásainak vizsgálata nélkülözhetetlen a perben.

A bíróságok jogszabályoknak való alárendeltségi helyzetének még egy másik vonatkozására kívánom a figyelmet felhívni, mégpedig arra, hogy a Pp. valós tények, fizikai törvényszerűségek, természeti törvények figyelembevételét teszi lehetővé a bizonyítékok mérlegelésénél, természeti törvények figyelembevétele nélkül tett valótlan állítások és iratellenes, valótlan megállapítások figyelembevételét nem. Valótlan állítások figyelembevételével történt bírói mérlegelés a törvény értelmében nem minősül bírói mérlegelésnek és mivel a törvénynek való alárendeltségtől magát elvont, nem független, nem pártatlan bíróság mérlegelt, így az ítélezése nem felelt meg az Alaptörvény XXVIII cikk (1) bekezdésében rejlő követelményeknek, az eljárása, a döntéshozatala önkényes. Az említettek alapján is a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogom sérült, megállapítható az alaptörvény-sértés.

C) A per irataiból álláspontom szerint megállapítható, hogy a bíróságok nem rendelkeztek azzal a tudással, amely alapján meg tudták volna állapítani, hogy a szakvélemény megalapozott-e, mik a releváns tények a szakmai vita, az okozati összefüggések elbírálásánál. Azzal, hogy olyan tény megállapítására vonatkozóan sem rendeltek ki szakértőt, amelyre vonatkozóan az eljáró szakértő nem nyilatkozhatott, azt a látszatot keltették, hogy a megfelelő tudással rendelkeznek, és hatékony jogvédelmet tudnak nyújtani, érdemi döntés meghozatalára képesek. Ha a bíróságok a kereseti kérelem elbírálásához szükséges tudás hiánya esetén nem rendelnek ki a megválaszolandó kérdésre vonatkozóan megfelelő tudással rendelkező szakértőt, akkor nem tudnak hatékony jogvédelmet nyújtani, nem hozhatnak érdemi döntést, a döntésük csak formális lehet. Ebben a vonatkozásban is alaptörvény-sértőnek, a tisztességes bírósági eljárást sértőnek tartom az ítéleteket.

Az alkotmányjogi panaszomhoz mellékelem az alábbi okiratok másolatait.

1. szakvélemény,
2. a Hajdúböszörményi Járásbíróság ítélete,
3. a Debreceni Törvényszék ítélete,
4. a Kúria ítélete,
5. a NÉBIH 2015. június 2. napján kelt levele.

Kelt [REDACTED] 2020. február 4. napján.

[REDACTED]
felperes

Előttünk, mint tanúk előtt:

[REDACTED]